

gjøre den simple Mand Uret i saa Henseende, at jeg tværtimod vil sige, at, hvis jeg skulde opstille nogen Forskjel mellem Samfundsklasserne, vilde jeg erklære det for en langt større Last, naar det er fine Folk, der forfalde til Drukkenstaben end, naar det er, hvad man kalder simple Folk, og dette er min Mening, ganske simpelt af den Grund, at Fristelsen efter min Overbevisning er langt større for den simple Mand, end den er for dem, man kalder fine Folk. Jeg vil imidlertid ikke lægge Skjul paa, at jeg tror, at denne Last, ikke Lasten i sin Almindelighed, den taler jeg ikke om, er mere udbredt blandt simple Folk, end den er blandt de saakaldte fine Folk, og det som en naturlig Følge af den Grund, som jeg har nævnt, men som jeg ikke skal komme nærmere ind paa, at Fristelsen til Drifselbigthed er større i de lavere end i de højere Samfundsklasser. Det er en fuldstændig Misforstaaelse, naar det ærede Medlem mente, at jeg havde omtalt Lødbestillingen fra et rent Partistandpunkt; jeg kan saa meget mere udtale dette, som jeg netop, hvad dette Punkt angaar, ikke har staaet paa det Standpunkt, og heller ikke gjør det den Dag idag, som en stor Del af de Herrer, som det ærede Medlem sigtede til; og som i mange andre Henseender ere mine Meningsfæller, have indtaget. Jeg har ganske vist den Mening, at man uden nogen som helst Skade for Landet kan forhøje Bestillingen af Brændevin noget, i Særbeleshed naar man opgiver andre Statter, det negter jeg ikke; men naar der har været Tale om at lægge en overordentlig stor Skat paa Brændevin og man har begrundet en saadan derpaa, at man derved vilde kunde lægge et alvorligt Baand paa Drukkenstaben, har jeg ganske sikkert aldrig været med. Jeg har adskillige Gange udtalt mig mod en meget høi Brændevinskat ogsaa af den Grund, at jeg ikke tror, at den vil virke nær saa meget til Drukkenstabs Forsvinden, som Mange mene, skjøndt Noget kan der naturligvis nok vindes i den Retning, men jeg har fornemlig udtalt mig herimod af finantsele Grunde. Jeg tror nemlig, at det kun er et Bihensyn, der kan tages med ved Bestillingen, om den virker paa den eller den Maade til et eller andet Siemeds Fremme, der dog ikke har noget absolut med Bestillingen at gjøre, medens det Hovedhensyn, der altid maa tages ved en Bestatning, om den skal være høi eller mindre høi, er et helt andet. Dette Hovedhensyn er, om Skatten efter sin Natur nogenlunde retferdig vil træffe Skatteevnen, saaledes at Bestatningen, taget som en Helhed, maa siges at være nogenlunde ligelig fordelt paa alle Samfundsklasser. Naar vi tage Sagen fra dette Standpunkt, tror jeg, at man aldrig her i Landet vil komme til en saa høi Brændevinsbestatning som f. Ex. i Sverrig—Norge. Jeg har altsaa aldrig hørt til dem, som

have raabt paa, at det var den Dei, man skulde gaa, at sætte Staten dygtig høit op; tværtimod mener jeg, at den bør vedblive at være moderat, men dette skal jeg ikke forsøge videre. Jeg vil blot sige, at det ærede Medlem i sin Sver slog ud efter et Sted, hvor han ikke ramte.

Tang: Jeg kunde efter de Udtalelser, jeg nu har hørt, ogsaa have Lyft til at sige et Par Ord. Det gaar jo med dette Spørgsmaal ligesom med adskillige andre, at Meningerne stifte med Tidene. Tidligere har man haft en anden Mening her i Landet om, hvorledes Drukkenstaben skulde modarbejdes, men jeg har ikke hørt Noget udtale sig for denne Mening idag. Jeg tror imidlertid, at som man dengang greb Sagen an, kunde man ogsaa gaa frem nu ved Siden af at anvende de andre Fremgangsmaader. Man udsendte dengang Folk til at tale imod Drukkenstaben. Ganske vist kom der ikke noget Synderligt ud deraf, men det var begrundet i, at man tilbøielig greb Sagen galt an. Man sagde, at de, man skulde have til at tale imod Drukkenstaben, skulde være veltalende og begavede Folk, der rigtig kunde udmale Bedrøveligheden derved, men om de selv troede paa, hvad de sagde, og om de selv fulgte den Lære, de forkyndte, brød man sig ikke om. Man gik ud fra, at naar man blot kunde faae Folk til at gaa ind i Maadeholdsforeninger, var det det Samme, om ogsaa Prædikanterne gik en anden Vej. Man sagde: Vi maa tage de bedste Prædikanter, vi kunne faae, og jo flere vi kunne faae ind i Foreningerne, desto bedre gaar det. Man tog det ganske udvortes, det var Ulykken. Skjøndt der altsaa blev begaaet denne Feil, tror jeg dog, at Veien er rigtig, nemlig, at man gennem Tale og Skrift — de, der have Evne dertil, baade de Mænd, som sidde her i Thinget, naar de ere hjemme, og Andre — skulle paavirke Folk, og jeg tror, at det, man gjør imod Sagen paa den Maade, er en Lænke, som ganske anderledes kan holde end det, man kunde gjøre ved en Lov, skjøndt jeg ikke negter, at ogsaa Lovgivningen kan have sin Betydning; men jeg mener kun, at vi maa forlange noget Andet ved Siden af. Det er ikke for mig Nummer Et, at vi faae disse statistiske Oplysninger og skærpede Lovbestemmelser, jeg tror ikke, at det er Lænker, som kunne holde; men taler man til Folket, og bliver det oplyst om, hvor dumt det er for hver Enkelt at gaa hen og forværre Alt for sig selv, for sine Efterkommere, sin Slægt og sine Venner og for Fædrelandet, og taler man til Folk saaledes, at Folket i sin Helhed virkelig bliver grebet deraf, da tror jeg, at man har lagt en Lænke paa det i moralsk Henseende, der har større Betydning end de Lænker, som der er peget paa af andre Talere, skjøndt disse Lænker natur-